

राजे रामराव महाविद्यालय, जत
इतिहास विभाग

बी.ए.भाग-१ सेमिस्टर-१

पेपर नं.१ मराठा सत्तेचा उदय (इ.स.१६०० ते १७०७)

विषय कोड-७१२२८

प्र.१ अ) खालील दिलेल्या पर्यायांमधून योग्य पर्याय निवडून रिकाम्या जागा भरा.

१) छत्रपती शिवाजी महाराजांनी..... किल्ला घेऊन स्वराज्याचे तोरण उभारले.

A) कोंढाणा B) राजगड C) तोरणा D) शिवनेरी

२) औरंगजेबाने शिवाजी महाराजांवर..... चा चौकी पहारा ठेवला होता.

A) दिलेरखान B) फुलादखान C) अमीनखान D) जाफरखान

३) छत्रपती राजाराम महाराजांनी 'हुकमतपन्हा' हा किताबयांना दिला.

A) शंकराजी नारायण B) रामचंद्रपंत अमात्य C) धनाजी जाधव D) संताजी घोरपडे

४) घोड खिंडीत शत्रुला रोखून धरण्याची कामगिरी..... ने केली.

A) मुरारबाजी देशपांडे B) बाजीप्रभू देशपांडे C) कोंडाजी फर्जद D) फिरंगोजी नरसाळा

५) शहाजीराजांच्या पुणे आणि..... या दोन जहागिर्या होत्या.

A) वेलोर B) जिंजी C) बंगळूर D) अर्काट

६) 'स्टोरियो डी मोगोर' हा ग्रंथ.....यांनी लिहिला.

A) निकोलाओ मनुची B) भीमसेन सक्सेना C) खाफीखान D) साकी मुस्तैदखान

७) "जिजाबाई म्हणजे शिवाजी महाराजांची मार्गदर्शक व संरक्षक देवता होय" असे.....नी म्हटले आहे.

A) जदुनाथ सरकार B) न्या.म.गो.रानडे C) बाळशास्त्री हरदास D) कृ.अ. केळुसकर

८) मादण्णा व आकण्णा..... हे दरबारातील कारभारी होत.

A) कुतुबशाही B) बादशाही C) निजामशाही D) आदिलशाही

९) सन १५६५ मध्ये तालीकोटच्या लढाईतया राज्याचा पूर्ण बिमोड झाला.

A) देवगिरी B) विजयनगर C) तंजावर D) बंगळूर

१०) 'राजाराम चरितम्' हा ग्रंथ नी लिहिला.

A) केशव पंडित B) कवी परमानंद C) रघुनाथपंत D) धुंडीराज लक्ष्मण व्यास

११) महाराणी ताराबाईंचा 'भद्रकाली' असा उल्लेख..... नी केला.

A) कवी देवदत्त B) कवी परमानंद C) केशव पंडित D) कवी भूषण

१२) छत्रपती राजाराम महाराजांनी इ. स. १६९८ मध्ये जिंजीहून महाराष्ट्रात आल्यानंतर..... ही आपली राजधानी केली.

A) सिंहगड B) पुणे C) सातारा D) कोल्हापूर

१३) सुरत शहराचा सुभेदार..... हा होता.

A) दाऊदखान B) याकूतखान C) मुसेखान D) इनायतखान

१४) छत्रपती शिवाजी महाराजांचा परकीय भाषेतील आद्य चरित्रग्रंथ नी लिहिला.

A) हैरी ऑक्सिंडेन B) क्रोस्मी-द-ग्वार्द C) थामस निकोलस D) बर्नियर

१५) शहाजी महाराजांच्या कर्नाटकातील जहागिरीचा कारभार..... पहात होते.

A) संभाजी B) राजाराम C) व्यंकोजी D) शाहू

१६) जिंजीच्या किल्ल्यास सप्टेंबर, १६९० मध्ये.....याने वेढा घातला.

A) मुकर्रबखान B) झुल्फिकारखान C) कासिमखान D) दिलेरखान

१७) छत्रपती संभाजी महाराजांचा जन्म..... किल्ल्यावर झाला.

A) राजगड B) शिवनेरी C) सिंहगड D) पुरंदर

१८) पन्हाळा किल्ल्यास.....ने वेढा दिला.

A) दिलेरखान B) झुल्फिकारखान C) सिद्दी जोहर D) शेख निजाम

१९) जावळीचे मोरे स्वतःला.....या प्राचीन कुळाचे वंशज समजत असत.

A) मोरे B) गुप्त C) वर्धन D) सातवाहन

२०) जावळीच्या भोरप्या डोंगरावर महाराजांनी..... हा बुलंद किल्ला बांधला.

A) राजगड B) वासोटा C) प्रतापगड D) पुरंदर

२१) छत्रपती शिवाजी महाराजांचा राज्याभिषेक..... रोजी झाला.

A) १४ जून, १६६५ B) ३ ऑक्टोबर, १६७० C) ६ जून, १६७४ D) ६ जून, १६७५

२२) व्यंकोजीने कर्नाटक जहागिरीची राजधानी बंगळूर हुनयेथे हलविली.

A) वेलोर B) तंजावर C) अर्काट D) म्हैसूर

२३) 'मुन्तखाब-वुल-तुबाब महंमदशाही' या ग्रंथाचे 'मराठ्यांचे स्वातंत्र्ययुद्ध' या नावे मराठी भाषांतर..... नि केले.

A) ग.ह.खरे B) वा. सी. बेंद्रे C) गो.स. सरदेसाई D) सेतुमाधवराव पगडी

२४) औरंगजेबाने.....ला सुरतच्या जकातीपासून मिळणारे उत्पन्न दिले होते.

A) दिलेरखान B) जहानआरा C) अमीनखान D) कामबक्ष

२५) 'तारीखे दिलकुशा'हा ग्रंथ.....नी लिहिला.

A) खाफीखान B) भीमसेन सक्सेना C) ईश्वरदास नागर D) साकी मुस्तैदखान

प्र.१ ब) खालील प्रश्नांची एका वाक्यात उत्तरे लिहा.

१) 'राज्याभिषेक प्रयोग' हा ग्रंथ कोणी लिहिला.

२) छत्रपती शिवाजी महाराजांनी 'नूतन सृष्टीच निर्माण केली' असे कोणी म्हटले आहे.

३) तुंगभद्रा नदी व कृष्णा नदीच्या संगमाला कोणते संगम म्हणतात.

४) 'शिवभारत' ग्रंथाचे कीर्ती अध्याय उपलब्ध आहेत.

५) शाहिस्तेखानावर छत्रपती शिवाजी महाराजांनी केव्हा हल्ला केला.

६) कोणत्या मुघल सरदाराचा शिवाजी महाराजांनी उंबरखिंडीत पराभव केला.

७) छत्रपती शिवाजी महाराजांचा राज्याभिषेक कोणत्या किल्ल्यावर झाला.

८) छत्रपती शिवाजी महाराजांच्या दुसऱ्या राज्याभिषेकाचे पौरोहित्य कोणी केले.

९) 'श्री सखी राजीजयति' हा शिक्का कोणाचा होय.

१०) पन्हाळ्याच्या वेढ्यातून सुद्धा शिवाजी महाराज कोणत्या किल्ल्यावर आश्रयास गेले.

११) इ.स.१६६५ मध्ये पुरंदरचा किल्लेदार कोण होय.

१२) गागाभट्टाचे मूळ नाव काय होते.

१३) छत्रपती राजाराम महाराजांचा जन्म केव्हा झाला.

१४) 'शिवभारत' या ग्रंथाची रचना कोणी केली.

१५) छत्रपती संभाजी महाराजांना मुर्करबखानाने कोणत्या ठिकाणी कैद केले.

१६) शिवाजी महाराजांनी जावळी केव्हा जिंकून घेतली.

१७) सुरत शहर कोणत्या नदीच्या मुखाजवळ वसले आहे.

- १८) आज्ञापत्राची मूळ संहिता कोणत्या लिपीमध्ये लिहिली आहे.
- १९) 'प्रति शिवाजी' म्हणून कोणाचा उल्लेख होतो.
- २०) शिवकाळात एकूण कीती मावळ प्रदेश होते.
- २१) युरोपियन लोक कोणत्या किल्ल्यास 'पूर्वेकडील जिब्राल्टर' म्हणत.
- २२) "बुधभुषणम्" हा ग्रंथ कोणी लिहिला.
- २३) महाराणी ताराबाई कोणाची मुलगी होय.
- २४) वाकिणखेड्यातील बेरडांचा नेता कोण होता.
- २५) औरंगजेबाची कबर कोणत्या ठिकाणी आहे.

प्र.२.टिपा लिहा

१. ताराबाई
२. अफजलखान
३. पुरंदरचा तह (१६६५)
- ४.बाजीप्रभू देशपांडे
- ५.रायगड किल्ला
- ६.कर्नाटक मोहिम
- ८.गागाभट्ट
- ९.दुसरा राज्याभिषेक
- १०.मिर्झाराजे जयसिंग
- ११.आज्ञापत्र
- १२.कवि परमानंद
- १३.नेताजी पालकर
१४. इ.स.१६६४ च्या सुरत स्वारीची कारणे सांगा.
- १५.राजमाता जिजाऊ
- १६.मराठा सत्तेच्या उडायची कारणे सांगा.
- १७.राजाराम महाराज

१८.खाफीखान

१९.कोंढाण्याचा लढा (१६७०)

२०.पन्हाळ्याचा वेढा

प्र.३.दीर्घोत्तरी प्रश्न

- १.छत्रपती शिवाजी महाराजांच्या कर्नाटक मोहिमेची कारणे सांगा.
- २.छत्रपती संभाजी महाराज व मुघल यांच्यातील संघर्षाची माहिती द्या.
- ३.मराठ्यांच्या इतिहासाचे साधन म्हणून 'शिवभारताचे' महत्त्व स्पष्ट करा.
- ४.छत्रपती राजाराम महाराजांच्या कार्याचे वर्णन करा.
- ५.छत्रपती शिवाजी महाराजांच्या जवळी विजयाचे वर्णन करा.

प्र.४.दीर्घोत्तरी प्रश्न

१. छत्रपती शिवाजी महाराजांच्या सुरत स्वारीचे वर्णन करा.
२. छत्रपती शिवाजी महाराजांच्या राज्याभिषेकाचे (६ जून १६७४) वर्णन करा.
३. महाराणी ताराबाई व मुघल यांच्यातील संघर्षाची माहिती द्या.
- ४.मराठ्यांच्या इतिहासाचे साधन म्हणून इंग्रज व पोर्तुगीज साधनांचे महत्त्व सांगा.
- ५.मराठ्यांच्या इतिहासाचे साधन म्हणून 'मुन्तखाब-उल-लुबाब ग्रंथाचे' महत्त्व स्पष्ट करा.